

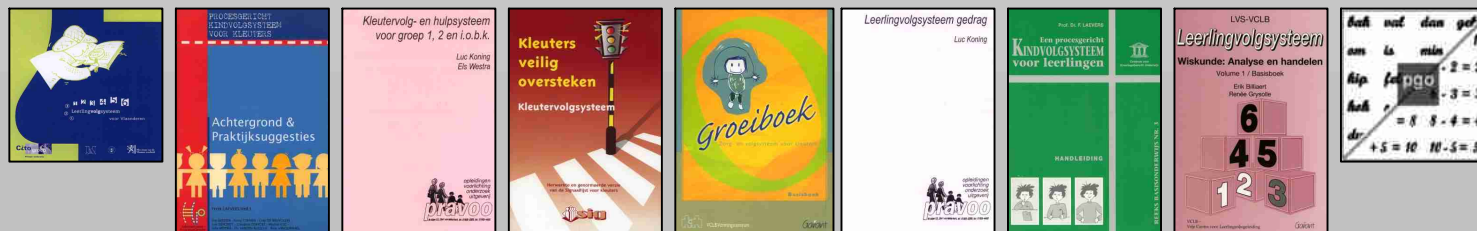
Handelingsgericht omgaan met Leerzorg in Oost-Vlaanderen

Werken met leerlingvolgsystemen

22 maart 2005

Lieven Coppens

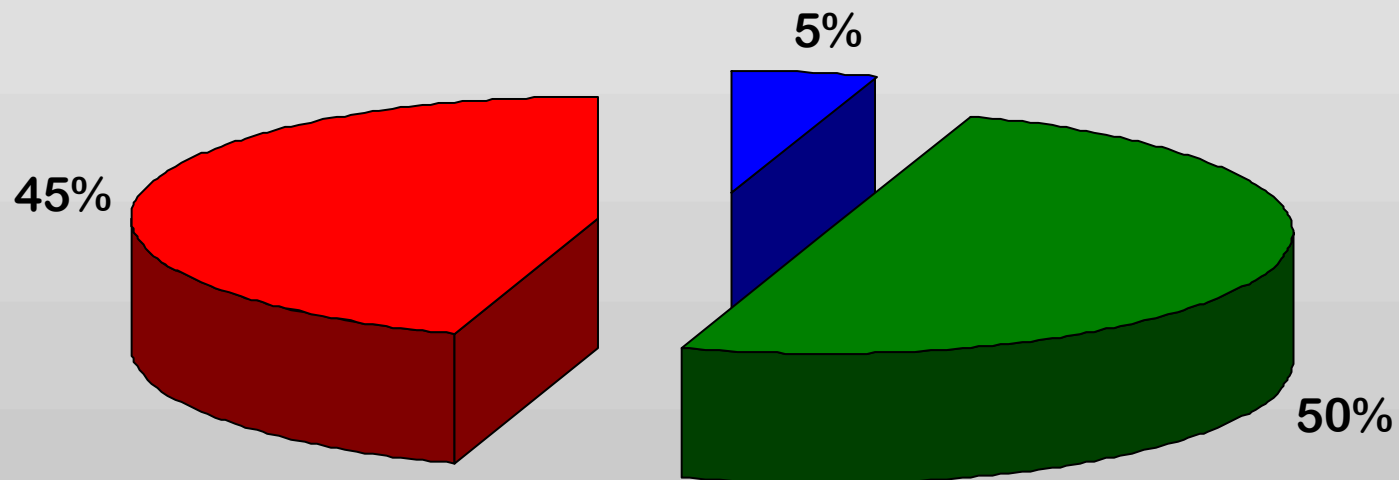
Pvoc Oost-Vlaanderen

De drie noodzakelijke componenten

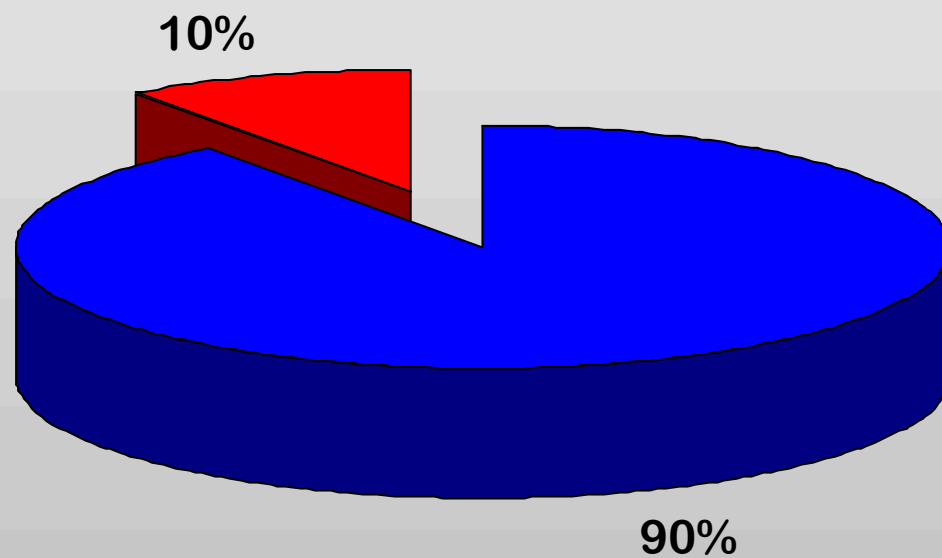
- **Signaleren**
 - Wat?
 - Hoe?
 - Hoe lang?
 - Objectieve toetsresultaten
 - Observaties
- **Analyseren**
 - Sterke en zwakke kanten
 - Foutenanalyse
 - Hypothesen
- **Handelen**
 - Individueel remediëringsplan
 - Remediëren
 - Evalueren
 - Bijsturen

In deze verhouding...

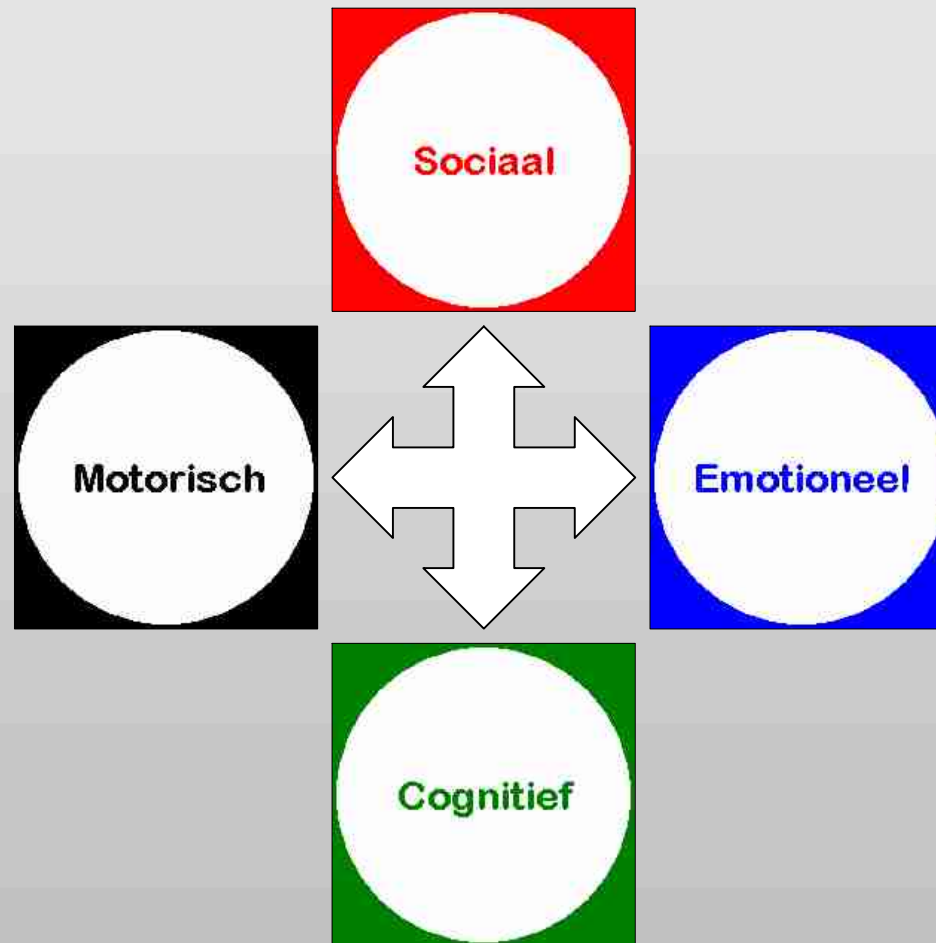
■ Signaleren ■ Analyseren ■ Handelen

...en zeker niet in deze verhouding

■ Signaleren ■ Handelen

Verschillende domeinen

Hoe volgen?

- **Vanaf de kleuterschool**
 - Het beste kleutervolgsysteem is de leerkracht
- **Door gerichte observaties**
 - Rekening houdend met ontwikkelingsmijlpalen
 - Signaleren, niet paniker
- **Alle ontwikkelingsdomeinen**
- **Interactie tussen de ontwikkelingsdomeinen**
 - De domeinen staan in wisselwerking met elkaar
- **Openheid voor buitenschoolse observaties**
 - De ouders als eerste ervaringsdeskundigen over hun kind
- **Aanwenden van genormeerde instrumenten**
 - Evolutie durven zien in ruimere context

Welk leerlingvolgsysteem?

- Het beste leerlingvolgsysteem moet nog uitgevonden worden
- Belangrijkste is de aanwezigheid van mogelijkheden tot signaleren, analyseren en handelen
- De meeste leerlingvolgsystemen bestrijken maar één domein en zullen dus moeten aangevuld worden door leerlingvolgsystemen die de andere domeinen volgen

Belangrijker is:

- Het leerlingvolgsysteem wordt gedragen en uitgevoerd door alle leden van het team
- Het leerlingvolgsysteem blijft niet steken bij de fase van het signaleren: de fasen van de analyse en het handelen zijn er onverbreekelijk mee verbonden
- Men gaat nooit onmiddellijk van signaleren naar handelen
- Men durft zich de vragen stellen die zich opdringen, dit in het belang van het kind

Enkele volgsystemen op een rijtje

- Centrum voor ErvaringsGericht Onderwijs
- Cito (Vlaamse normering)
- Goessaert
- Groeiboek + leerlingvolgsysteem Vclb
- Kleuters veilig oversteken (Sig)
- Kleutervolg- en hulpsysteem voor groep 1, 2 en i.o.b.k. (Pravoo)
- Leerlingvolgsysteem gedrag (Pravoo)

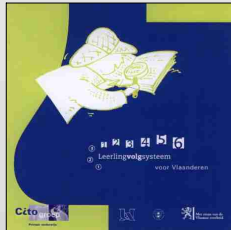
Centrum voor ErvaringsGericht Onderwijs

- Socio-emotioneel
- Welbevinden en betrokkenheid als maat
- Competenties: ondergeschikt maar noodzakelijk
- Drie componenten
 - Signaleren
 - Analyseren
 - Intervenieren

Cito Vlaamse normering

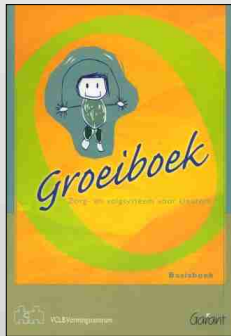
- Cognitief
- Zeer beperkt:
 - Twee kleutertests
 - Leestest
 - Spellingtest
- Signaleren + verwijzingen voor analyse en handelen
- Pluspunt op niveau kleuters:
 - Laten volgen van competenties toe vanaf tweede kleuterklas
 - Alvast veel betrouwbaarder dan Toeters en Kontrabas
- Pluspunt voor aanvankelijk lezen:
 - Drie-minuten test
 - km mk mkm
 - mmkm mkmm mmkmm mmmkm mkmmm(m)
 - meerlettergrepige woorden

Goessaert

gek	is	min	gek	gek
gek	is	min	gek	gek
gek	is	min	gek	gek
gek	is	min	gek	gek
gek	is	min	gek	gek

- Cognitief
- Taakanalytisch van opzet
- Enkel signaleren
- Geen ondersteuning voor analyse en handelen
- Zeer interessant voor het volgen van globaal zwakke tot zeer zwakke klassen

Groeiboek + leerlingvolgsysteem Vclb

- Alle ontwikkelingsdomeinen
- Signaleren, analyseren en handelen

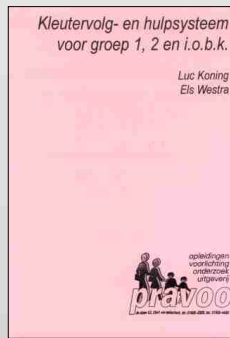
- Cognitief
- Signaleren, analyseren en handelen
- Analyse en handelen zeer sterk uitgebouwd
- Normen

Kleuters veilig oversteken

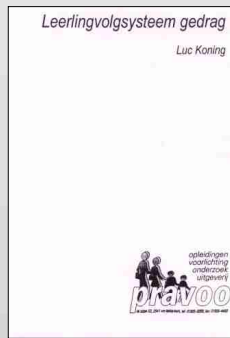
- Alle ontwikkelingsdomeinen
- Enkel signaleren
- Domeinen zijn vertaald naar concreet observeerbare gedragingen
- Normen

Kleutervol- en hulpsysteem voor groep 1, 2 en i.o.b.k.

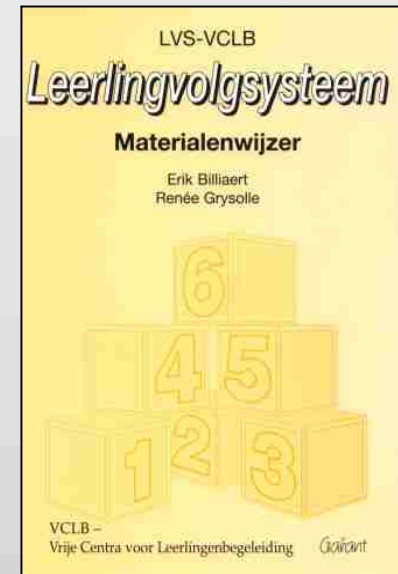
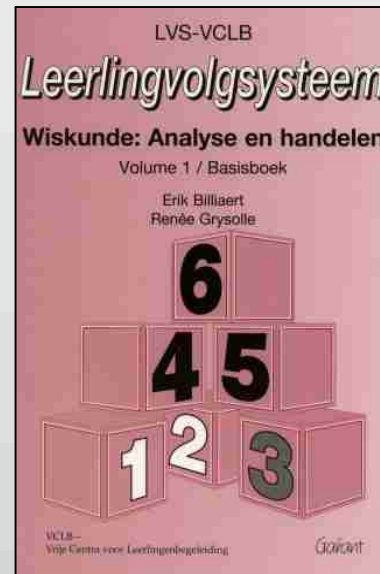

- Alle ontwikkelingsdomeinen
- Signaleren, analyseren en handelen
- Domeinen zijn vertaald naar concreet observeerbare gedragingen
- Heel veel aandacht voor oudertips

Leerlingvolgsysteem Gedrag

- Socio-emotioneel
- Signaleren, analyseren en handelen
- Analyseren en handelen bijzonder goed uitgebouwd
- Aandacht voor ouderbeleving
- Aandacht voor ouderbegeleiding

Leerlingvolgsysteem VCLB

Signaleren: de toetsen moeten...

- aansluiten bij de geldende leerplannen
 - Profiteren de leerlingen optimaal van het onderwijsaanbod zoals dat bepaald wordt door het leerplan?
 - Als we ook de gemiddelde en betere presteerders willen volgen, dan moeten er ook opgaven voorzien worden die iets moeilijker zijn. Concreet betekent dit dat ook leerstof getoetst wordt die nog niet op het einde van dat leerjaar moet verworven zijn maar wel al werd aangeboden
- methodeonafhankelijk zijn
 - Waar staat de leerling nu in vergelijking met zijn leeftijdsgenoten?
 - Waar staat de leerling nu in vergelijking met zichzelf?
 - Methodegebonden toetsen gaan na of de leerlingen beheersen wat er op een bepaald moment in de methode aan de orde was

Signaleren: de normen

Technisch lezen einde 1-ste: aantal **JUIST** gelezen woorden en aantal **FOUTEN** in 1'30".

Zone	Percentage	Aantal JUIST	Aantal FOUTEN	Percentage	Zone
A	99	120 tot 97		99	A
A	97	96 tot 85		97	A
A	95	84 tot 79	0	95	A
A	93	78-77-76		93	A
A	90	75 tot 70		90	A
A	85	69 tot 64	1	85	A
A	80	60-59-58		80	A
A	75	57 tot 52		75	A
B	70	51-50-49	2	70	B
B	65	48-47-46		65	B
B	60	45-44-43		60	B
B	55	42-41-40	3	55	B
B	50			50	B
C	45	39-38-37		45	C
C	40	30-35-34	4	40	C
C	35	33-32-31		35	C
C	30		5	30	C
C	25	30-29-28		25	C
D	20	27-26-25	6	20	D
D	15		7	15	D
E	10	24-23-22	8	10	E
E	7	23-20-19	9	7	E
E	5	16-17-16	10	5	E
E	3	15-14-13	11-12	3	E
E	1	12 tot 4	13-14-15	1	E
E	0	3 tot 0	16 en meer	0	E
Gemiddelde		42,05	4,11	Gemiddelde	
SD		19,89	3,22	SD	
N		1001	1001	N	

EINDE 1

- Zones of percentielen
- Zones: ruwe maat
- Percentielen: fijne maat
 - Brengen evolutie sneller en duidelijker in kaart
 - Betere situering van de leerling
- Gebruik alle gegevens
 - Lezen: aparte normen voor snelheid en nauwkeurigheid
 - Spellengedrag: aparte normen voor woorden, zinnen, basis- en uitbreidingsleerstof
 - Wiskunde: ook normen voor hoofdrekenen, parate kennis

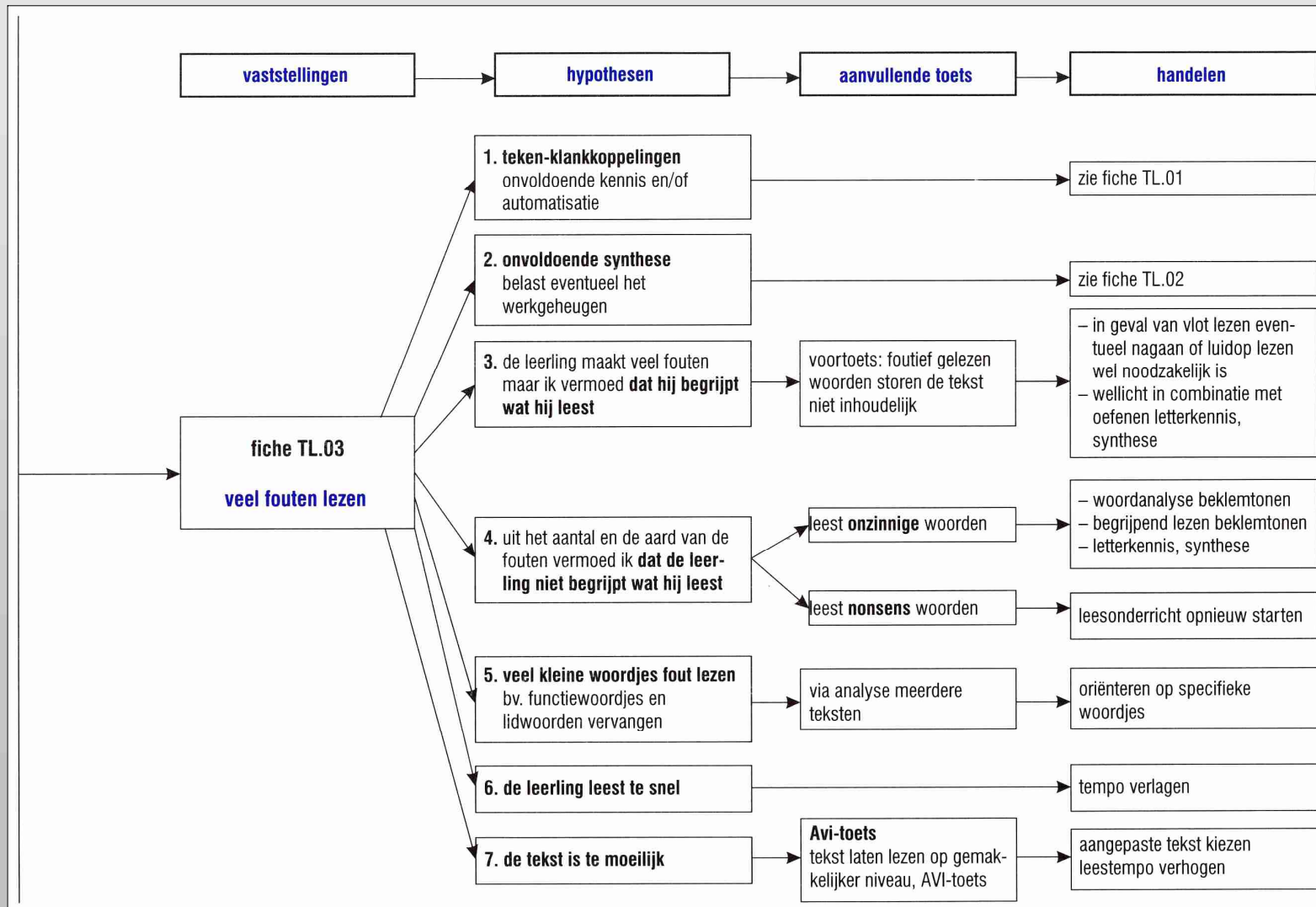
Drie niveaus van analyse

- **Individueel niveau**
 - Selectie van zwakke en sterke leerlingen
 - Eerste analyse: foutenanalyse
 - Verdere analyse: fiche
 - Inhoud
 - Leerplan
 - Curriculumtoets
 - Hypothesen
- **Klassikaal niveau**
 - Leerlingkenmerken
 - Schoolkenmerken
 - Didactiek
 - Methode
- **Schoolniveau**

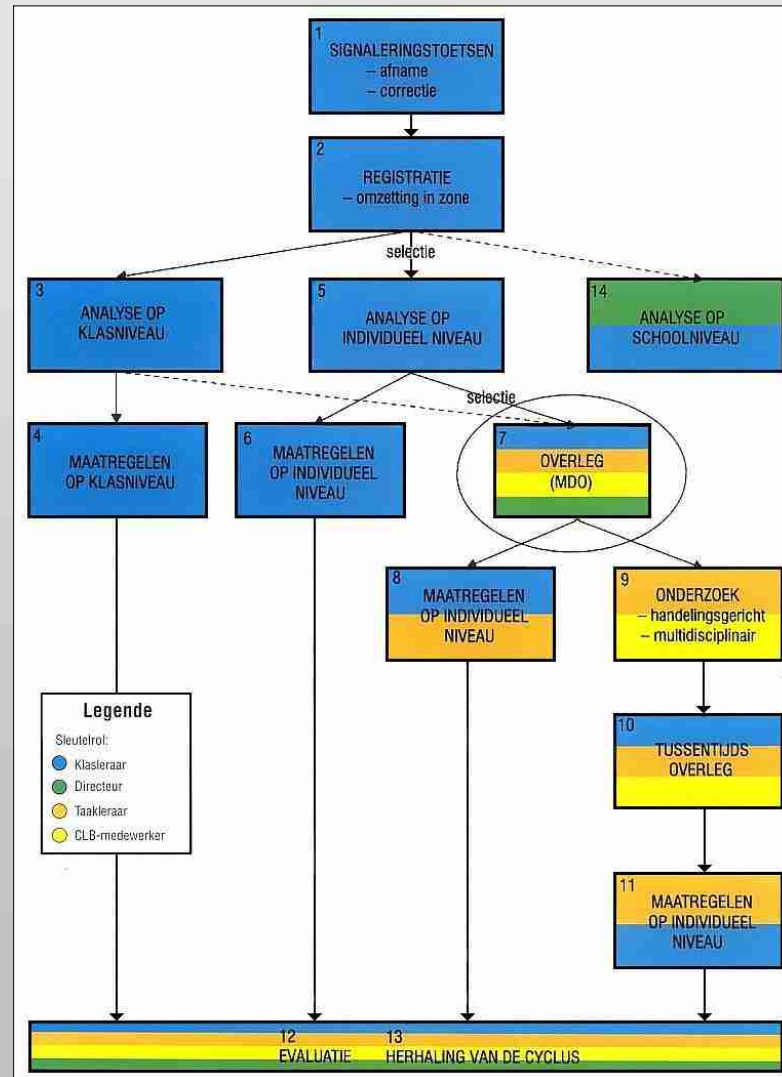
Handelen

- **Individueel niveau**
 - Uitvoeren van een hulpvoorstel
 - Gebaseerd op de weerhouden hypothesen
 - Met gebruik van in het LVS opgenomen materialen
 - Met gebruik van eigen materialen
- **Klassikaal niveau**
 - Herhalingslessen
 - Differentiatie
- **Schoolniveau**
 - Pas na langdurig (= verschillende schooljaren) vaststellen van een bepaald probleem voor de ganse school

Voorbeeld analyse en handelen op individueel niveau

De LVS-cyclus

Multidisciplinair overleg

- Selectie vooraf van de te bespreken leerlingen: niet alle leerlingen hoeven aan bod te komen
- Wanneer wel?
 - Er stellen zich voor de leerkracht problemen op het gebied van analyse en handelen:
 - Nieuw voorstel?
 - Bijkomend onderzoek?
 - Handelingsgericht
 - Multidisciplinair
 - Regels op Infokaart bij handleiding LVS
- Concrete afspraken tussen school en CLB zijn nodig

Multidisciplinair overleg

SIGNALERINGSKRITERIA

(D)	in D-zone	<i>bijna in de kritische zone</i>	
E	in E-zone	<i>in de kritische zone</i>	
↓	zakt 2 zones in één keer	<i>vertoont een bruuske afzwakking</i>	
↓↓	zakt tweemaal na elkaar 1 zone	<i>vertoont een geleidelijke afzwakking</i>	
A	scoort driemaal na elkaar in A-zone	<i>sterke presteerder</i>	
S↔T	groot verschil tussen school- en toetsresultaten	<i>onduidelijk: verder uitzoeken</i>	
...	specifieke aanwijzingen per leerdomein		

Tien geboden van het handelen

- Taakgericht
- Remediëringsplan als leidraad
- Sturende didactiek
- Streven naar inzicht
- Complete instructie, aansluitend bij de voorkennis
- De centrale rol van het vraagstuk
- Metacognitie
- Concrete materialen: met mate en wanneer nodig
- Automatiseren
- Hulp op elkaar afstemmen

Orthodidactische principes

- **Isoleren**
 - Oriënteren
 - Herhalen
 - Verkorten
 - Versnellen
 - Leren identificeren
- **Integreren**
- **Generaliseren**

Drie maal per jaar ?

- Het is niet nodig om het volgsysteem driemaal per jaar af te nemen
- Twee maal per jaar is wel noodzakelijk om de evolutie van de leerling in kaart te brengen en bij problemen tijdig in te grijpen
- De school bepaalt zelf of ze kiest voor B + M of M + E
- Meest effectief in functie van zorgverbreding: B + M

De middentoetsen zijn niet goed (en zullen het ook nooit zijn...)

- Het is onmogelijk middentoetsen te maken die perfect aansluiten op om het even welke methode. Percentielen en zones zullen dan ook nooit zo betrouwbaar zijn als deze bij de begin- en eindtoetsen.
- In het leerlingvolgsysteem ligt de nadruk echter op het analyseren en handelen, niet op het percentiel of de zone van de leerling.
- Wanneer in de analysefase blijkt dat bepaalde leerstof bij de toetsafname nog niet was aangebracht, dan kan men deze rustig negeren: remedieer nooit wat nog niet werd aangebracht.

Spelling midden 2 (toets 1998)

Zijn de normen voor spelling midden 2^e leerjaar te streng?

Het nieuwe leerplan 1995 betekent een serieuze verlichting voor het eerste leerjaar. Waarschijnlijk duurt het wel enkele jaren vooraleer deze nieuwe indeling of fasering van de spellingcategorieën ook effectief wordt nagevolgd door de leerkrachten in de klaspraktijk. Zo is het niet onwaarschijnlijk dat leerlingen van het eerste en tweede leerjaar op het ogenblik reeds minder goed schrijven dan enkele jaren terug. De LVS-toetsen zijn genormeerd in de eerste jaren dat dit nieuwe spellingleerplan van kracht was. De impact van dit nieuwe leerplan was toen misschien minder groot dan nu het geval is.

Paul Dudal: Onderzoek naar de geldigheid van de LVS normen voor lezen en spelling: maart 2000.

Spelling midden 2 (toets 1998)

Dit onderzoek bevestigt dit niet: nergens significant meer leerlingen in zones D + E dan in de andere zones

	Lezen M2	Spelling M2	Lezen M3	Spelling M3
A	23%	23%	28%	29%
B	25%	28%	26%	21%
C	25%	27%	24%	25%
D + E	27%	22%	22%	25%

Nieuwigheden

Spelling Midden 1

Naam:

Klas:

Totaal: _____ op 60
Letters: _____ /20
Woorden: _____ /20
Zinnen: _____ /20

			
1 _____	1 _____	1 _____	1 _____
2 _____	2 _____	2 _____	2 _____
3 _____	3 _____	3 _____	3 _____
4 _____	4 _____	4 _____	4 _____
5 _____	5 _____	5 _____	5 _____

	
1 _____	1 _____
2 _____	2 _____
3 _____	3 _____
4 _____	4 _____
5 _____	5 _____

	
1 _____	1 _____
2 _____	2 _____
3 _____	3 _____
4 _____	4 _____
5 _____	5 _____

LVS-VCLB
LVS Spelling MIDDEN 1: februari 2005

- **Wiskunde analyse en handelen 3**
- **Herwerking spellingtoetsen**
 - Deelleerplan schrijven 2000
 - Meestal nieuwe woorden
 - Zelfde opbouw
 - Basis- en uitbreiding
 - Aangepaste opmaak
 - Nieuwe normen
- **Windows-software**

Opmerkingen

- Nieuwe leerlingen op school waarvan geen LVS-gegevens beschikbaar zijn en die zwak scoren, mogen altijd teruggetest worden. Op die manier kan hun achterstand gesitueerd, geobjectiveerd en doelgericht aangepakt worden...
- Een LVS kan aanduidingen geven voor het remediëren en differentiëren van leerlingen, maar vervangt deze niet...
- De zorgende draagkracht van iedere school heeft zijn grenzen. Eens die grens bereikt rest er nog de verantwoordelijkheid om met de ouders en het Clb naar de meest wenselijke en haalbare oplossing te zoeken...

Nog meer informatie:

The screenshot shows a Microsoft Internet Explorer browser window. The title bar reads "Startpagina - Microsoft Internet Explorer". The address bar contains "http://www.vclb-koepel.be/lvs/index.htm". The browser's menu bar includes "Bestand", "Bewerken", "Beeld", "Favorieten", "Extra", and "Help". The toolbar contains various icons for navigation and actions. Below the address bar, there are search engines like AltaVista, Google, and others. The website's header features the title "LVS / GROEIBOEK" and navigation buttons for "VCLB Website", "LVS - VCLB", "groeiboek", and "inhoudstafel". The main content area has a yellow background and is titled "Het LVS - Leerlingvolgsysteem". It contains three paragraphs of text explaining the LVS system, the LVS-VCLB instrument, and the Groeiboek. The date "21 februari 2005" is shown in the bottom right of the content area. The footer of the page includes the address "Vrije CLB-koepel, Anatole Francestraat 119 bus 1, B-1030 Brussel, Belgium". The status bar at the bottom of the browser shows the current page URL "http://www.vclb-koepel.be/lvs/lvs/start.htm" and the "Internet" logo.

Startpagina - Microsoft Internet Explorer

Bestand Bewerken Beeld Favorieten Extra Help

Adres <http://www.vclb-koepel.be/lvs/index.htm> Ga naar

Koppelingen AltaVista Google Iise Lycos My Yahoo! Resource Discovery Network Scirus Sosig

LVS / GROEIBOEK VCLB Website LVS - VCLB groeiboek inhoudstafel

Het LVS - Leerlingvolgsysteem

Misschien heb je op school al gehoord over het LVS. LVS staat voor LeerlingVolgSysteem. Er bestaan verschillende systemen. Er zijn systemen speciaal voor kleuters, andere voor lager schoolkinderen of voor leerlingen secundair onderwijs. Men kan de prestaties voor bepaalde vakken volgen, maar ook het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen kan met een LVS in kaart gebracht worden.

Het **LVS-VCLB** is ontwikkeld door medewerkers van de vrije centra voor leerlingbegeleiding. Het is een instrument – meer nog – een werkwijze voor de lagere school. Het richt zich op de leerstof van spellen, lezen en wiskunde. Werken met het LVS-VCLB omvat drie stappen: signalering, analyse en handelen.

Momenteel werken medewerkers van de vrije centra voor leerlingenbegeleiding ook aan **Groeiboek**. Dit zorgsysteem is een hulpmiddel specifiek bedoeld voor kleuterscholen. We vinden hier ook de drie fasen signaleren, analyse en handelen terug. Anders dan het LVS-VCLB richt Groeiboek zich op de globale ontwikkeling van kinderen. Alle domeinen (taal, motoriek, denken, emotionele, lichamelijke ontwikkeling, ...) komen aan bod.

21 februari 2005

Vrije CLB-koepel, Anatole Francestraat 119 bus 1, B-1030 Brussel, Belgium

<http://www.vclb-koepel.be/lvs/lvs/start.htm> Internet

© 2005 Lieven Coppens